

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 7/4 22 om rigsfællesskabet 2022.

(Redegørelse nr. R 15).

Statsministeren (Mette Frederiksen):

I denne redegørelse til Folketinget orienteres der om den aktuelle situation på Færøerne og i Grønland, herunder landenes økonomi, samt om regeringens samarbejder, initiativer og fælles indsatsområder med Færøerne og Grønland.

Emnerne i redegørelsen er udtryk for en prioritering, og der er taget højde for andre redegørelser med relation til rigsfællesskabet, herunder R 4 (9/11 2021) om Arktis, R 2 (6/10 2021) om nordisk samarbejde og R 3 (6/10 2021) om grænsehindre i Norden. Der henvises til Redegørelse om rigsfællesskabet 2014 (R 12 8/4 2014) for en orientering om selvstyreordningerne, herunder statens tilskud til Færøerne og Grønland.

1. FÆRØERNE**1.1 Færøernes økonomi**

Færøernes økonomi er igen i markant fremgang efter den kortvarige opbremsning i begyndelsen af covid-19 pandemien i 2020. Der er stigende pres på arbejdsmarkedet. Beskæftigelsen er historisk høj og ledigheden meget lav. Trods den gunstige konjunkturudvikling ventes der underskud i landskassen i år, og finanspolitikken er fortsat ikke holdbar.

Finanspolitisk holdbarhed mv.

Færøernes Økonomiske Råd (Rådet) har tidligere vurderet, at den største økonomiske udfordring på Færøerne er at sikre finanspolitisk holdbarhed. Rådet har beregnet, at der er behov for varige budgetforbedringer på 5 pct. af BNP for at sikre balance mellem indtægter og udgifter i takt med, at der bliver flere ældre og færre yngre. I 2020 var der fire personer i den erhvervsaktive alder for hver pensionist. Frem mod 2050 ven-

tes antallet at falde til to en halv personer for hver pensionist, bl.a. fordi levealderen stiger.

Pensionsalderen på Færøerne forhøjes frem mod 2030 fra 67 år til 68 år, hvorefter den følger udviklingen i levealderen. Der er dog ikke tale om en levetidsindeksering. Pensionsalderen kan højest stige et halvt år hvert femte år. De seneste 25 år er levealderen i gennemsnit steget med 1 år hvert femte år. Ifølge Rådet vil forhøjelsen af pensionsalderen løse knap af holdbarhedsproblemet, og der er således behov for yderligere reformer.

Nationalbanken har peget på en række muligheder for at øge indtægterne til landskassen og styrke den finanspolitiske holdbarhed. Især indførelse af beskatning af boliger, som samtidig også vil udgøre en automatisk stabilisator, der dæmper udsving i realøkonomien og den finansielle sektor. Politisk er det hidtil blevet afvist at indføre boligbeskatning.

En betydelig del af indkomsten på Færøerne skabes i fiskeriet. Lagtinget vedtog for godt to år siden en ny fiskerilov, som bl.a. medfører, at kvoteauktioner afskaffes, at fiskekvoter kan omlægges til rettigheder gældende i 12 år, og at udenlandsk ejerskab afvikles.

Nationalbanken opfordrer til, at landsstyret løbende vurderer beskatningspotentialet i fiskeriet mhp., at afkastet fra de færøske naturressourcer i større grad kan tilfalde den brede befolkning. Rådet har i den sammenhæng også opfordret til højere fiskeriafgifter.

Færøernes Økonomifond blev oprettet for godt ti år siden for på sigt at kunne understøtte en selv bærende økonomi og bidrage til konjunkturudligning. Indtægterne omfatter bl.a. en andel af overskud i landskassen og indtægter fra fiskeriafgifter. Fondens formue er stadig under opbygning og udgjorde 0,8 mia. kr. ved udgangen af 2021.

Offentlige finanser

Der budgetteres på finansloven for 2022 (FL22) med et mindre overskud på drifts-, anlægs- og udlånsaldoen (DAU) på 38 mio. kr. eller skønsmæssigt 0,1 pct. af BNP, *jf. tabel 1*. Landsstyreområdet for Finansanliggender har dog efterfølgende oplyst, at der ventes anvendt yderligere 150 mio. kr. på anlægsområdet i 2022, hvorved der vil være et underskud på DAU-saldoen på godt 100 mio. kr.

Tabel 1. Landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU), 2016-2022. Mio. kr.

	R 2016	R 2017	R 2018	R 2019	R 2020	Skøn 2021	FL 2022
Indtægter i alt	4.857	5.443	5.479	5.853	5.762	6.331	6.357
- Statens tilskud	642	642	642	642	642	642	642
Driftsudgifter mv.	4.399	4.577	4.765	4.970	5.538	5.730	5.882
Anlægsudgifter	299	302	442	454	515	451	436
DAU-saldo	158	563	272	428	-291	150	38
Ekstraord. indtægter ¹	55	-339	301	-144	-7	190	-49
DAU inkl. ekstraord. indt.	213	224	573	284	-298	340	-11

1. I juni 2018 bortfaldt et statslån på 500 mio. kr., da Færøerne ikke inden dette tidspunkt havde haft indtægter fra olieudvinding, *jf. aftale af 10. juni 1998 mellem regeringen og landsstyret.*

Kilde: Landsstyremrådet for finansansliggender (Figgjarmálaráðið).

Der var overskud i landskassen i årene 2016-2019, især som følge af de stærke konjunkturer, og der blev i forlængelse heraf budgetteret med et overskud på FL20 på knap 200 mio. kr. Covid-19 medførte imidlertid lavere indtægter fra bl.a. udbytter og højere udgifter til bl.a. hjælpepakker, som resulterede i et underskud på knap 300 mio. kr.

Økonomien er igen i højkonjunktur, og landsstyret skønner, at der var et overskud på DAU-saldoen på 150 mio. kr. i 2021. Nationalbanken opfordrer landsstyret til at fokusere på konsolidering også i lyset af den demografiske udvikling. Det er samtidig Rådets vurdering, at der som minimum skal være et overskud i landskassen på 150 mio. kr. i 2022. Det skal også ses i sammenhæng med, at en del af pensionsindbetalingerne på Færøerne beskattes på indbetalingstidspunktet, og at landskassen således understøttes af indtægter nu, hvor de tilknyttede udgifter først afholdes, når borgerne går på pension og har et større forbrug af offentlige velfærdsydelser.

Landsstyret har på FL22 bl.a. prioriteret midler til sundhedsuddannelser, uddannelser inden for opdræt og IT. Endvidere er der tilført midler til sundhedsområdet inden for bl.a. psykiatri og rehabilitering. På socialområdet er der afsat flere midler til bl.a. genoptræning og et modtagehus for voldsramte. Landsstyret har også valgt at prioritere grønne energiprojekter. Færøerne tilsluttede sig Parisaftalen i 2016, men har dog endnu ikke indsendt reduktionsmål (NDC).

Statens tilskud til Færøerne har i perioden 2015-2021 været nominelt uændret på 641,8 mio. kr. årligt. Regeringen og landsstyret indgik i november 2019 aftale om uændret tilskud, og den reale aftrapning videreføres dermed. Statens tilskud fastsættes årligt på den danske og den færøske finanslov, indtil regeringen og landsstyret måtte aftale andet. Tilskuddet ventes i år at udgøre 10 pct. af landskassens samlede indtægter.

Landskassens bruttogæld udgjorde 5,1 mia. kr. eller godt 23 pct. af BNP ved udgangen af 2021. Gældsniveauet er internationalt set beskedent, og renten på gælden er lav.

Landskassen har aktuelt en likviditet i Landsbanken på 3,8 mia. kr., og nettogælden er således blot på 1,3 mia. kr. eller knap 6 pct. af BNP. Det skal bemærkes, at midlerne i Færøernes Økonomifond indgår som del af den likvide reserve.

Færøernes internationale kreditvurdering, der i august 2019 blev opgraderet fra Aa3 til Aa2 med stabile udsigter, er i august 2021 fastholdt af Moody's. Det bemærkes i vurderingen, at en højere rating forudsætter en reduktion i landskassens gældsniveau og et bredere erhvervsgrundlag, der er

mindre afhængig af fiskeriet. En lavere rating kan blive aktuelt, hvis relationerne til Danmark svækkes. Det fremhæves i vurderingen, at den stabile og historiske relation til Danmark vægter positivt, og det nævnes, at økonomisk støtte fra Danmark anses for meget sandsynlig i tilfælde af likviditetsudfordringer. Færøerne har ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres.

Konjunkturudviklingen

Færøernes økonomi var i kraftig fremgang i perioden 2013-2019 med en vækst i nominel BNP på godt 6 pct. årligt i gennemsnit. Nationalregnskabet for Færøerne opgøres alene i løbende priser, men forbrugerpriserne steg kun svagt i perioden med 0,1 pct. årligt i gennemsnit, og der var således formentlig en meget høj realvækst i økonomien.

Landsstyret indførte i 2020 kortvarigt markante tiltag for at inddæmme covid-19 smitten. Det medførte en hård opbremsning i den økonomiske aktivitet. Landsstyret har efterfølgende ikke set behov for tilsvarende restriktioner, og den økonomiske aktivitet er hurtigt tiltaget igen. Rådet skønner, at nominel BNP faldt med 2 pct. i 2020, og voksede med 8 pct. i 2021.

Udviklingen er tydeligt afspejlet på arbejdsmarkedet, hvor beskæftigelsen faldt skarpt i foråret 2020, men allerede få måneder senere var tilbage på niveau og siden er vokset yderligere til godt 28.000 lønmodtager i december 2021, hvilket er historisk højt. Ledigheden steg til 1,8 pct. i foråret 2020, men har efterfølgende været jævnt faldende og udgjorde 0,9 pct. i december 2021. Der er således et betydeligt og stigende pres på arbejdsmarkedet. Rådet har i den forbindelse anbefalet, at der politisk faciliteres tilgang af arbejdskraft udefra.

Det er Rådets vurdering, at de begrænsede ledige ressourcer på arbejdsmarkedet udgør en væsentlig barriere for fortsat høj økonomisk fremgang. Rådet skønner bl.a. på den baggrund, at væksten i nominel BNP vil aftage til 3 pct. i 2022 og 2½ pct. i 2023. Der er i Rådets skøn ikke indregnet mulige afledte økonomiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine.

Fiskeri og havbrug udgør drivkræfterne i Færøernes økonomi, og eksporten af fisk omfatter knap 95 pct. af vareeksporten. Den økonomiske fremgang i perioden 2013-2019 havde især baggrund i øgede fangster i det pelagiske fiskeri (makrel, blåhvilling og sild) og større mængder og højere priser på laks fra havbrug. Covid-19 pandemien medførte et fald i vareeksporten på 12 pct. i 2020. Bl.a. efterspurgt udenland-

ske restauranter færre laks, og en del af afsætningen blev omlagt til detailhandlen. Det forhindrede en større nedgang i mængderne, men salget var til lavere priser. I 2021 var vareeksporten tilbage på et historisk højt niveau, og udgjorde 10,0 mia. kr. eller godt 19 pct. mere end i 2020.

Turisterhvervene på Færøerne blev hårdt ramt af covid-19 pandemien i 2020. Antallet af overnatninger på hoteller mv. faldt med 43 pct., og der var et markant fald i den tilknyttede beskæftigelse. Landsstyret indførte hjælpepakker for at afbøde de negative følger, og der var i 2021 igen fremgang i turismen, hvor antallet af overnatninger på hoteller mv. var højere end i 2019. Det er Rådets vurdering, at den største udfordring for vækst i turisterhvervene er mangel på arbejdskraft. Turisme udgør en mindre del af Færøernes økonomi, men bidrager bl.a. til et bredere erhvervsgrundlag og nye indtægter.

Den indenlandske efterspørgsel understøttede økonomien i 2020 og bidrog til fremgangen i 2021. Privatforbruget har de seneste år været større end normalt, hvilket bl.a. skyldes rejserestriktioner og hjemmeferie. Kompensationsordninger på arbejdsmarkedet i forbindelse med covid-19 har samtidig medvirket til at begrænse husholdningernes indkomsttab, og boligformuerne er også steget yderligere. Boligpriserne er siden 2013 vokset med godt 9 pct. om året i gennemsnit. Stigningen er sket i takt med øget indvandring af arbejdskraft, højere indkomster og faldende renter. De samlede investeringer ventes fortsat at ligge på et højt niveau de kommende år.

Udviklingen i den indenlandske efterspørgsel afspejles i importen, der også voksede betydeligt i 2021. Bl.a. som følge af at godt 20 pct. af husholdningernes forbrug produceres i udlandet.

Færøernes befolkning er siden starten af det økonomiske opsving i 2013 vokset med godt 5.600 personer eller knap 12 pct. og udgjorde 53.664 pr. 1. januar 2022.

1.2 Justitsområdet på Færøerne

Der er i forbindelse med flerårsaftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 afsat midler til en mere tidssvarende politi- og anklagemyndighed på Færøerne, herunder til at styrke rekrutteringen til og bemandingen af anklagemyndigheden, til udstyr til teknisk efterforskning og til at etablere en ny skydebane.

De færøske varetægts- og afsoningsforhold har gennem de seneste år været genstand for debat på Færøerne. Der har på den baggrund bl.a. været nedsat en færøsk-dansk arbejdsgruppe, som er kommet med forslag til at forbedre de nuværende forhold. Arbejdsgruppen har taget udgangspunkt i en analyse af Kriminalforsorgen på Færøerne, som der blev afsat midler til på FL21. Resultatet af analysen er indgået i regeringens overvejelser om den nye flerårsaftale for kriminalforsorgens økonomi 2022-2025, som blev indgået i slutningen af 2021. Med aftalen er der foruden midler til at forbedre afsoningsforholdene i arresten på Færøerne afsat midler til at implementere en straffuldbyrdelseslov for Færøerne. Lagtinget tiltrådte i 2021 Justitsministeriets udkast til straffuldbyrdelseslov for Færøerne, og lovforslaget forventes behandlet i Folketinget på folketingssamlingen 2022-23.

Derudover er der igangsat en undersøgelse af muligheden for at indføre afsoning på bopælen med elektronisk fodlænke. Den nye retsplejelov for Færøerne, der trådte i kraft den 1. januar 2021, indebærer endvidere, at Færøernes Politi nu er organiseret som politikredsene i Danmark.

1.3 Udlændingeområdet på Færøerne

I januar 2020 blev der ved en ændring af udlændingeloven etableret retsgrundlag for at delegere afgørelseskompetencen til de færøske myndigheder i visse førsteinstanssager om udlændinges ophold på Færøerne. Der pågår et dansk-færøsk arbejde mhp. at implementere ordningen.

Den 4. november 2021 indgik Udlændinge- og Integrationsministeriet og Færøernes landsstyre aftale om en ny fast track-ordning for Færøerne mhp. hurtigere og mere fleksibel behandling af visse sager om opholds- og arbejdstilladelse i perioder med lav ledighed på Færøerne. Aftalen vil have virkning, når der er en ledighed på under 3,5 pct. på Færøerne.

2. GRØNLAND

2.1 Grønlands økonomi

Grønland er kommet bedre gennem covid-19 pandemien end mange andre lande. Økonomien har været i fremgang, og væksten ventes at tiltage yderligere i år. Der er fortsat pres på arbejdsmarkedet. Ledigheden er lav, og der er mangel på kvalificeret arbejdskraft. De offentlige finanser ventes at balancere i år efter underskud i årene med covid-19. Der udstår fortsat en udfordring med at opnå finanspolitisk holdbarhed på sigt.

Finanspolitisk holdbarhed mv.

Grønlands Økonomiske Råd (Rådet) har i en længere årrække foretaget opgørelser af den finanspolitiske holdbarhed. I 2021 har DREAMgruppen for selvstyret og i samarbejde med Rådet systematiseret beregningerne yderligere, og de viser fortsat, at der over de næste årtier er behov for at styrke de offentlige finanser varigt med godt 1 mia. kr. eller 5½ pct. af BNP. Holdbarhedsudfordringen har baggrund i, at der i de kommende år bliver flere ældre og færre erhvervsaktive. Rådet bemærker i den forbindelse, at der er behov for reformer, som kan styrke økonomien.

Beregningseksempler fra DREAMgruppen viser, at en reform af tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet, hvor antallet af år som alderspensionist holdes fast på det nuværende niveau, kan bidrage til at halvere holdbarhedsproblemet. En sådan levetidsindeksering af pensionsalderen vil betyde et markant løft i arbejdsstyrken og beskæftigelsen, og dermed i skatter og afgifter. Pensionsalderen i Grønland blev i 2021 forhøjet fra 66 år til 67 år.

Gennemføres der fx nulvækst i det offentlige forbrug over en 5-årig periode, så vil den finanspolitiske holdbarhed kunne forbedres med 1½ pct. af BNP. Den lavere offentlige realvækst vil frigøre arbejdskraft til de private erhverv. Den betydelige effekt skyldes også, at det offentlige forbrug udgør knap 45 pct. af BNP, hvor det i de øvrige nordiske lande udgør godt 24 pct. af BNP i gennemsnit. Erfaringer viser dog, at det kan være vanskeligt at gennemføre større generelle effektiviseringer i den offentlige sektor bl.a. som følge af efterspørgsel efter velfærdsydelser.

Rådet har peget på behov for, at der udarbejdes og udmøntes en ny mellemfristet økonomisk plan. Det daværende Naalakkersuisut fremlagde en holdbarheds- og vækstplan i 2016, hvor der især blev lagt op til at begrænse udgiftsvæksten og effektivisere den offentlige sektor. Rådet har løbende efterlyst mere konkret opfølgning på planen. Naalakkersuisut har i forbindelse med aftale om finanslov for 2022 (FL22) oplyst, at man har godkendt en plan for at forberede en ny

holdbarheds- og vækstplan, der vil inkludere reformforslag på skatteområdet, boligpolitikken, den offentlige sektor samt uddannelses- og arbejdsmarkedsindsatser.

Der er især udfordringer på arbejdsmarkedet, som bl.a. har baggrund i uddannelsesområdet. Beskæftigelsesgraden i Grønland er forholdsvis lav samtidig med, at der er fuld beskæftigelse for alle med arbejdsmarkedsrelevante kvalifikationer. Det er udtryk for mismatch- og incitamentsproblemer, og det er ifølge Rådet afgørende, at uddannelsesniveaet øges, og at flere får en kompetencegivende uddannelse efter folkeskolen. Uddannelse medfører højere indkomst og udskyder også tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet. Det styrker væksten og holdbarheden i økonomien.

Naalakkersuisut har stort fokus på uddannelsesområdet. Der anvendes mange ressourcer, og flere fuldfører en uddannelse end tidligere. Men der er fortsat mange unge, som ikke kommer i gang med en uddannelse eller starter sent, og der er et højt frafald. Ifølge Rådet opnår mange elever ikke de grundlæggende faglige forudsætninger i folkeskolen til at komme videre i uddannelsessystemet.

En bredere erhvervsstruktur med nye indtægter er også væsentlig for at opnå en mere holdbar og selv bærende økonomi. Turisme er et af Naalakkersuisuts indsatsområder, men covid-19 har foreløbig bremset udviklingen. Antallet af flypassagerer var 55 pct. lavere i 2021 end i 2019, og udenlandske overnatninger på hoteller og restaurationsbesøg er fortsat meget beskedent, mens krydstogsbesøg er midlertidigt ophevet.

De nye atlantlufthavne i Nuuk og Ilulissat planlægges i drift ultimo 2024 og ventes at bidrage til erhvervsudvikling, herunder turisme. Selvstyret ejer to tredjedele af lufthavnene, mens staten ejer en tredjedel. Staten er ud over ejerandel engageret i projektet med genudlån og en garanti på et lån i Den Nordiske Investeringsbank. Det øger projektets finansielle robusthed og reducerer renteudgifter og risiko for selvstyret.

Mineralområdet er også et fokusområde for Naalakkersuisut for nye arbejdspladser og indtægter. Der er et bredt mineralpotentiale i Grønland, og der har i en årrække været store forventninger, men der er endnu ikke realiseret minedrift af væsentlig samfundsøkonomisk betydning.

To mindre miner er aktuelt i drift. Rubin- og safirminen Aappaluttoq ved Qeqertarsuaq, og anorthosit-minen ved Kangerlussuaq. Anorthosit indgår bl.a. i produktion af fiber-glas.

Der blev i 2016 meddelt udnyttelsestilladelse til en stor zink- og blymine ved Citronen Fjord i Nordøstgrønland. Det

australske selskab, som har tilladelsen, har siden arbejdet på at tilvejebringe finansiering. Projektet er bl.a. logistisk udfordret af den geografiske placering. I december 2021 meddelte selskabet, at USA's eksportkreditagentur (EXIM) har givet betinget tilsagn om lån på 4,3 mia. kr. Projektet ventes at kunne beskæftige op mod 460 personer i en driftsfase. Zink er opført på USA's liste over kritiske mineraler.

Et andet stort projekt med udvinding af sjældne jordarters metaller ved Killavaat Alannguat (Kriglerne) i Sydgrønland fik udnyttelsestilladelse i august 2020, mens et projekt med udvinding af titanium ved den tidligere bygd Moriusaq nær Pituffik (Thule Air Base) fik udnyttelsestilladelse i december 2020. Der udestår bl.a. finansiering af de to projekter. Sjældne jordarters metaller og titanium er opført på EU's liste over kritiske mineraler.

Der blev meddelt udnyttelsestilladelse til et stort jernmalmsprojekt ved Isukasia (nær Nuuk) i 2013. Naalakkersuisut har på baggrund af utilstrækkelig projektaktivitet meddelt afslag på en fristforlængelse i 2021, og det kinesiske selskab, der har tilladelsen, skal dermed tilbagelevere den til selvstyret, hvorefter området udbydes til nye investorer.

Inatsisartut vedtog på efterårssamling 2021 lov om forbud med forundersøgelser, efterforskning og udnyttelse af uran. Loven gælder for alle nye tilladelser. Der vil være rettighedshavere, som kan få problemer med at opfylde lovens betingelser, hvis en efterforskningstilladelse skal overgå til en udnyttelsestilladelse. Det gælder bl.a. for et større projekt med sjældne jordarters metaller, zink og uran ved Kuannersuit (Kvanefjeldet) i Sydgrønland.

Det vigtigste private erhverv i Grønland målt på beskæftigelse, værdiskabelse og eksport er fiskeriet, som også har stor betydning for landskassens skatte- og afgiftsindtægter. Provenuet fra fiskeriafgifter har de seneste år udgjort ca. 400 mio. kr. årligt.

I september 2021 fremlagde Fiskerikommissionen en række konkrete forslag til reformer af fiskeripolitikken, og Naalakkersuisut forventer i forlængelse heraf at fremlægge forslag til en ny fiskerilov på forårssamling 2023. Det er ifølge Rådet afgørende, at der følges op på kommissionens anbefalinger for at sikre et mere bæredygtigt fiskeri og et større samfundsøkonomisk afkast. Det er en forudsætning for en mere holdbar og selv bærende økonomi.

Offentlige finanser

Der budgetteres på FL22 med balance på drifts- og anlægssaldoen (DA) i 2022, *jf. tabel 2.*

Tabel 2. Landskassens drifts- og anlægsbudget (DA), 2019-2025. Mio. kr.

	R 2019	R 2020	FL 2021	FL 2022	BO 2023	BO 2024	BO 2025
Indtægter i alt	7.746	7.431	7.120	7.397	7.474	7.477	7.472
- Statens tilskud	3.857	3.911	3.943	3.986	3.986	3.986	3.986
Driftsudgifter mv.	7.070	6.896	6.707	6.855	6.939	6.911	6.887
Anlægsudgifter	540	366	478	525	480	539	539
DAU-saldo	137	168	-66	18	55	28	47
DA-saldo	142	-135	-76	8	45	18	37

Kilde: Grønlands Selvstyre. Finanslov for 2022.

Landskassen er væsentligt mindre påvirket af covid-19 pandemien end tidligere forventet. Underskuddet på DA-saldoen i 2020 blev under pandemien skønnet til 445 mio. kr., men endte på 135 mio. kr., hvor der bl.a. var ekstraordinære udgifter til nødbeflyvning, hjælpepakker og sundhedsvæsenet. I 2021 ventes der et underskud på DA-saldoen på 76 mio. kr.

Naalakkersuisut har i forbindelse med forberedelsen af FL22 haft som udgangspunkt, at finanslovene i de kommende år skal udvise pæne overskud pga. den demografiske udvikling, og at der som minimum skal være balance på DA-saldoen i 2022-2025.

På FL22 er der bl.a. prioriteret bekæmpelse af økonomisk ulighed, et løft på ældre- og førtidspensionsområdet, flere midler til sundhedsområdet, lempelse af afgiften på kystnært hellefiskeri og afskaffelse af indførselsafgifter på visse varer. Der er endvidere prioriteret midler til anlæg af en ny regional lufthavn i Qaqortoq.

Inatsisartut vedtog på efterårssamling 2021 lov om nye vandkraftværker i Grønland. Loven giver mulighed for at udvide Buksefjorden Vandkraftværk, der forsyner Nuuk, og anlægger et nyt vandkraftværk til at forsyne Qasigiannnguit og Aasiaat. Projekterne vil kunne øge andelen af vedvarende energi i den offentlige forsyning fra ca. 70 pct. til ca. 90 pct. Naalakkersuisut bemyndiges med loven til at optage lån på op til 3,1 mia. kr. Vandkraftprojekterne har et meget stort økonomisk omfang i forhold til Grønlands økonomi og nødvendiggør betydelig låntagning. Der er samtidig tale om samfundskritisk infrastruktur. Statsministeren og formanden for Naalakkersuisut underskrev bl.a. på den baggrund den 15. marts 2022 hensigtserklæring om at afdække, om – og i givet fald hvordan – man fra dansk side kan bidrage i forbindelse med finansiering af projekterne.

Naalakkersuisut meddelte i forbindelse med COP26 i Glasgow den 1. november 2021, at Grønland vil tilslutte sig Parisaftalen.

Selvstyret, kommunerne og de selvstyrejede selskaber havde i 2020 en samlet bruttogæld på 5,4 mia. kr. eller 27 pct. af BNP, mens nettogælden udgjorde 3,9 mia. kr. eller knap 20 pct. af BNP, hvilket er lavt internationalt set. Bruttogælden er øget betydeligt de senere år i takt med investeringer i de selvstyrejede selskaber og lufthavnsprojekterne i Nuuk og Ilulisat, og den ventes at stige yderligere til godt 9 mia. kr. i 2024. Hertil kommer låneoptag til de nye vandkraftværker. Grønland har ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres.

Statens tilskud udgør knap 4 mia. kr. i 2022 eller godt halvdelen af landskassens indtægter. Danmark varetager herudover 30 sagsområder, som kan overtages af selvstyret. Områderne omfatter bl.a. finansielle forhold, politi, retsvæsen og kriminalforsorgen. Udgifterne til områder, der kan overtages, udgør skønsmæssigt over ½ mia. kr. årligt for staten, og vil ifølge Naalakkersuisut formentlig være højere for selvstyret ved en overtagelse. Rigsmyndighederne varetager også områder, som ikke kan overtages inden for rammerne af grundloven. Det gælder bl.a. udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitikken. På forsvarsområdet anvender Danmark over ½ mia. kr. årligt i Grønland. Det beløb vil stige yderligere med Arktis-kapacitetspakken, *jf. afsnit 3.2.*

Konjunkturudviklingen

Grønland er kommet bedre gennem covid-19 pandemien end mange andre lande og havde en økonomisk fremgang på 0,4 pct. i 2020, *jf. tabel 3.*

Tabel 3. Forsyningsbalancen 2017-2022. Årlig realvækst i pct.

	Andel af BNP i 2020	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Privat forbrug	35,5	0,9	1,5	-0,1	1,6	1,5	1,0
Offentligt forbrug	44,7	1,7	3,0	4,4	-2,1	0,4	0,4
Bruttoinvesteringer	32,3	-4,1	-6,9	53,3	5,9	4,8	8,0
Eksport af varer og tjenester	36,4	-3,8	3,6	-10,4	-6,2	3,0	2,0
Tilgang/endelig anvendelse	148,8	-1,1	1,2	6,1	-0,7	2,2	2,6
Import af varer og tjenester	48,8	-3,5	2,4	14,5	-2,8	3,0	3,0
Bruttonationalprodukt (BNP)	100,0	0,1	0,6	2,3	0,4	1,8	2,5

Kilde: Grønlands Statistik. 2019-2020 er foreløbige tal. 2021-2022 er skøn fra Grønlands Økonomiske Råd fra september 2021. BNP er foreløbig opgjort til 20,1 mia. kr. i 2020.

De negative økonomiske konsekvenser af pandemien har især været koncentreret om erhvervene transport, hoteller og restaurationer. Der har bl.a. været iværksat hjælpepakker med lønkomensation, dækning ved tab af omsætning og rabatordninger inden for turisme og rutetrafik. Grønland har samtidig en stor offentlig sektor, der bl.a. er muliggjort af statens tilskud. Det har samlet set virket stabiliserende på økonomien.

Rådet forventer en realøkonomisk vækst på 1 pct. i 2021 og 2½ pct. i 2022. Den økonomiske afdæmpning i Grønland

tegner dermed til at have været kortvarig. Der er i Rådets skøn ikke indregnet mulige afledte økonomiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine.

På arbejdsmarkedet har ledigheden været faldende i en år-række og udgjorde skønsmæssigt godt 4 pct. i 2021. Med udsigt til højere økonomisk aktivitet i år vil presset på arbejdsmarkedet tiltage yderligere og dermed også behovet for at øge arbejdsstyrken eller tilkalde mere arbejdskraft udefra. Ledigheden er især betinget af strukturelle forhold, *jf. ovenfor.*

De senere års økonomiske fremgang har især været drevet af en gunstig udvikling i fiskeriet, hvor fangsten af rejer er steget betydeligt. Det har styrket eksporten. Rejekvoten ved Vestgrønland er i perioden 2015-2021 øget fra 73.000 tons til 115.000 tons eller knap 58 pct. Naalakkersuisut har på baggrund af videnskabelig rådgivning fastholdt kvoten på 115.000 tons i 2022.

Fangsten af torsk og makrel faldt i 2020. Kvoterne for det indenskærs fiskeri efter hellefisk og torsk er væsentligt højere end den biologiske rådgivning, og fiskeriet er samtidig ikke økonomisk bæredygtigt. Disse forhold er også omfattet af Fiskerikommissionens anbefalinger.

Rejrepriserne har i en årrække været på et højt niveau, men dog aftagende siden 2019. I 2020 var priserne 14 pct. lavere end året før under påvirkning af det globale fald i efterspørgslen. I 2021 stabiliserede priserne sig på dette niveau. Rådet har tidligere vist, at den offentlige økonomi er sårbar over for udviklingen i fiskeriet, og understreget vigtigheden af at sikre offentlige overskud i perioder med gode konjunkturer.

De samlede investeringer har set over en årrække også bidraget positivt til den økonomiske fremgang. Lufthavnsprojekterne i Nuuk og Ilulissat har medvirket til øgede bygge- og anlægsinvesteringer og vil fortsat gøre det i de kommende år. Hertil kommer byudvikling, især i Nuuk, samt de nye vandkraftværker, der også vil løfte investeringerne markant.

Det private forbrug har været i pæn fremgang de seneste år, og Rådet venter, at udviklingen fortsætter i år. Da en stor del af forbrugsvarerne importeres, har udsving i det private forbrug dog mindre betydning for konjunkturudviklingen end i mange andre lande.

Det offentlige forbrug voksede i gennemsnit med 2 pct. årligt i perioden 2016-2019, men faldt herefter med godt 2 pct. i 2020. Rådet venter en moderat stigning i det offentlige forbrug på ½ pct. i 2021 og 2022. Der er i budgetloven krav om, at realvæksten i selvstyrets og kommunernes udgifter til drift og overførsler ikke må overstige 1,5 pct. i et enkelt år og 2 pct. over en fireårig periode. Det forudsætter en stram budgetdisciplin.

Grønlands befolkning udgjorde 56.562 pr. 1. januar 2022. Antallet af indbyggere i Grønland har stort set været konstant i en lang årrække. I Nuuk steg folketallet med 461 personer i 2021, og der bor nu 19.261 eller en tredjedel af befolkningen. I 2021 boede der 16.730 personer i Danmark, som er født i Grønland. En fjerdedel af den grønlandsk fødte befolkning bor således i Danmark.

2.2 Styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland

Arbejdet med at implementere de 16 anbefalinger fra 2020-rapporten om det grønlandsk-danske tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland er iværksat, og flere af initiativerne er gennemført. Overgrebsenheden i Grønlands Politi er fuldt etableret med 13 medarbejdere, og initiativerne, der vedrører kriminalforsorgen, er iværksat ved Anstalten i Nuuk. Endelig har Justitsministeriet fremsat lovforslag mhp. bl.a. at forhøje foranstaltningsniveauet for voldtægt af mindreårige og indføre behandlingspladser for seksualforbrydere i anstalten i Nuuk.

Grønlands Politi har endvidere lanceret en landsdækkende oplysningskampagne rettet mod de fagpersoner, der til dagligt arbejder med børn og unge og en kampagne om digitale krænkelser på de sociale medier, som er målrettet børn og unge.

På socialområdet er der i 2021 etableret et rejsehold, der skal opkvalificere forvaltninger og personale på dagtilbudsområdet i bl.a. tidlig opsporing og udvikling af pædagogisk kvalitet i læringsmiljøer, ydet sagsbehandlingshjælp fra danske til grønlandske kommuner, etableret forsøg med væresteder for børn, fordoblet børnereseholdet, og der er etableret et behandlingscenter for voksne med seksuelt krænkende adfærd over for børn og unge.

Der er på FL22 afsat 16,9 mio. kr. i perioden 2022-2024 til et pilotprojekt med børnevenlig og tværfaglig udredning af børn, der har været udsat for overgreb i Grønland. Indsatsen forankres i børnehuse i tilknytning til de lokale børne- og familiecentre.

2.3 Socialt udsatte grønlandere i Danmark

I 2021 var der 16.730 personer, som er født i Grønland og bosiddende i Danmark, *jf. ovenfor*. Det skønnes, at ca. 1.000-1.500 eller 6-9 pct. af disse er socialt udsatte.

I aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2021-2024 er der afsat i alt 28,4 mio. kr. til initiativet »Partnerskab om udsatte grønlandere og bedre misbrugsbehandlingsmetoder«. I initiativet indgår en ansøgningspulje til kommuner og frivillige sociale foreninger og organisationer, som kan søge om tilskud til at etablere tilbud til målgruppens særlige behov.

I aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2022-2025 er der afsat 21,8 mio. kr. til initiativet »ICM-støtte (Intensive Case Management) til unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed (En vej ud af hjemløshed – udbredelse af Housing First)«. Målgruppen er unge, herunder unge med grønlandsk oprindelse, i alderen 17-25 år, som lever i hjemløshed eller er i risiko for hjemløshed.

2.4 Undskyldning og godtgørelse til de seks nulevende af de 22 grønlandske børn, som blev sendt til Danmark i 1951

Statsministeren gav den 8. december 2020 en skriftlig undskyldning til de seks nulevende af de 22 grønlandske børn, som blev sendt til Danmark i 1951. Statsministeren afholdt den 9. marts 2022 et arrangement i København for de seks nulevende og deres familier. Arrangementet blev efterfulgt af et officielt arrangement den 15. marts 2022 i Nuuk i forbindelse med statsministerens officielle besøg i Grønland. Der er i marts 2022 indgået forlig i en retssag anlagt af de seks nulevende mod staten og udbetalt godtgørelse på 250.000 kr. til hver.

2.5 Justitsområdet i Grønland

Der er i forbindelse med flerårsaftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 afsat midler til en mere tidssvarende politi- og anklagemyndighed i Grønland. Der er tilført i alt 20,0 mio. kr. i 2021, 34,0 mio. kr. i 2022 og 36,5 mio. kr. i 2023, som bl.a. skal styrke rekruttering, bemanning og materiel, modernisere den eksisterende bygningsmasse og finansiere oprettelsen af en ny politienhed mod seksuelle overgreb mod børn i Grønland.

Der blev i 2020 og 2021 ansat hhv. 18 og 9 nye kommunefogeder. Det betyder, at der i 2021 er ansat kommunefogeder i 49 ud af de 53 bygder, som er normeret til en kommunefoged, hvilke har medført et historisk højt samlet antal.

I forbindelse med FL22 er der afsat midler til lavineredningsudstyr, som kan anvendes til at udruste politiet og til

udlån til frivillige til brug under øvelser og redningsoperationer.

Herudover er der afsat midler til, at misbrugsbehandling af grønlandske indsatte i Herstedvester Fængsel kan foregå på grønlandsk.

De politiske aftaler fra foråret 2020 om et lønløft til polititjenestemænd og anstaltsbetjente i Grønland blev endeligt indgået for anstaltsbetjente i 2020 og for polititjenestemænd i 2021. Aftalerne udløber med udgangen af 2023. Det er forventningen, at de forbedrede lønforhold vil styrke mulighederne for at rekruttere og fastholde polititjenestemænd og anstaltsbetjente i Grønland. Det er Kriminalforsorgen i Grønlands opfattelse, at bl.a. de forbedrede lønforhold har haft en positiv virkning på personalsituationen blandt de uniforme medarbejdere.

Der blev i slutningen af 2021 indgået en ny flerårsaftale for kriminalforsorgens økonomi for 2022-2025. Med aftalen er der afsat midler til at håndtere virkningen af at forhøje foranstaltningsniveauet for voldtægt af mindreårige, at styrke indsatsen over for seksualforbrydere og mod misbrug af euforiserende stoffer i de grønlandske anstalter.

Domstolsstyrelsen har i efteråret 2021 implementeret et digitalt sagshåndteringssystem ved de største retter i Grønland. Implementeringen er i gang ved de øvrige retter.

Herudover er der det seneste år prioriteret en række lovgivningsinitiativer. Bl.a. er der udarbejdet et lovforslag om gennemførelse af en politireform for Grønland og af initiativer mod hash i de grønlandske anstalter og styrkelse af forurettedes retsstilling i kriminalsager mv., samt et lovforslag om udvidelse af adgangen til at afsige udeblivelsesdomme og om behandling af tilståelsessager. Desuden pågår der et arbejde med at modernisere arve- og skiftelovgivningen.

2.6 Udlændingeområdet i Grønland

I september 2021 indgik Udlændinge- og Integrationsministeriet og Naalakkersuisut en aftale om ny fast track-ordning for Grønland mhp. hurtigere og mere fleksibel behandling af visse sager om opholds- og arbejdstilladelse. Aftalen vil have virkning, når ledigheden er lav i Grønland, og aftalen kan suspenderes af selvstyret, hvis ledigheden stiger generelt eller i visse brancher.

3. FÆLLES SAMARBEJDS- OG INDSATSOMRÅDER

3.1 Samarbejde og tiltag som følge af covid-19

Regeringen og danske myndigheder har løbende haft et tæt samarbejde med færøske og grønlandske myndigheder om håndteringen af covid-19 under pandemien, herunder om udrulning af vacciner og medicinsk udstyr samt smitteopsporing.

3.2 Styrket samarbejde på det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske område

Danmark, Færøerne og Grønland samarbejder på det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske område inden for rammerne af hjemmestyre- og selvstyreordningerne samt grundloven. Udenrigstjenesten arbejder for hele rigsfællesskabets interesser, og Forsvaret værner om hele rigsfællesskabets sikkerhed. Samarbejdet foregår både bilateralt og i en række internationale fora, hvor der foregår tæt koordinering af landenes interesser.

Regeringen, Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut deler ønsket om et tæt, respektfuldt og ligestillet samarbejde om

udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik med særlig relevans for Færøerne og Grønland. For at fremme dette fælles formål, blev der i oktober 2021 oprettet et dansk-færøsk-grønlandsk kontaktudvalg på politisk niveau. Deling af klassificeret information er et vigtigt element heri. Ud fra princippet om, at fælles sager behandles fælles, deltog Færøerne og Grønland i møde med den amerikanske udenrigsminister Blinken i København i maj 2021.

Samarbejde om USA's engagement i Grønland

USA, Danmark og Grønland blev i 2020 enige om en aftalepakke, der udgør resultatet af forhandlingerne vedr. servicekontrakten på Thulebasen (Pituffik). Med aftalen anerkender USA, Danmark og Grønland, at landenes sikkerhed og velstand er knyttet til et stærkt transatlantisk samarbejde, som man samtidig forpligter sig til at styrke. Fra dansk-grønlandsk side var det afgørende, at man opnåede aftale om nye udbudskriterier, som giver størst mulig sikkerhed for, at fremtidige servicekontrakter på Thulebasen tildeles grønlandske/danske selskaber i overensstemmelse med forsvarsaftalekomplekset, samt at man sikrede nytte til Grønland i form af lærepladser, beskæftigelse og skatteindtægter. I november 2021 blev udbuddet for en ny servicekontrakt annonceret af de amerikanske myndigheder. Resultatet af udbuddet forventes afgjort ultimo 2022. Grønland og Danmark er fortsat i tæt kontakt med USA om sagen, herunder i Permanent Committee, hvor parterne også har dialog om øvrige aspekter af USA's militære tilstedeværelse i Grønland.

I juli 2021 annoncerede USA, at man har afsat 10,4 mio. USD til at styrke og udvikle det civile samarbejde med Grønland. De nye midler kom i forlængelse af 12,1 mio. USD, som USA annoncerede i 2020. Der er således etableret et grundlag for at videreudvikle samarbejdet om fx handel, investeringer, økonomiske forhold, energi, råstoffer, uddannelse, turisme og naturforvaltning. Den konkrete implementering af projekterne sker i et direkte samarbejde mellem amerikanske og grønlandske myndigheder, mens den overordnede udvikling følges i Joint Committee mellem USA og Grønland/Danmark. Joint Committee blev genaktiveret i 2021 efter at have været sat i bero i en årrække pga. Thule-servicekontraktssagen.

Færøerne og Grønlands relationer til EU

EU er en vigtig samarbejdspartner for Færøerne og Grønland, og der arbejdes løbende på at styrke og udbygge relationerne.

Færøerne arbejder målrettet på at opnå et tættere forhold til EU, og parterne har i 2021 bl.a. moderniseret EU-Færøerne handelsaftalen fra 1997, herunder ved at ændre tekniske oprindelsesregler og det administrative samarbejde herom. Kommissionen har desuden intensiveret dialogen med Færøerne om et tættere samarbejde, og det er ved at blive klarlagt nærmere, hvordan det konkrete samarbejde kan udformes. Fra dansk side arbejdes der aktivt for at understøtte det færøske ønske om at styrke relationen til EU.

På fiskeriområdet lykkedes det ikke EU og Færøerne at blive enige om en fiskeriaftale med udveksling af kvoter og adgang til fiskeri i hinandens farvand for 2021, primært pga. de ændrede rammer for aftalen som følge af Brexit. Efterfølgende har Færøernes ensidige kvoteøgning for makrel affødt kritik fra EU.

Færøerne har i 2021 forhandlet en associeringsaftale med Europa-Kommissionen om associering til Horisont Europa, der er EU's centrale program til finansiering af forskning og

innovation. Det forventes, at aftalen formelt kan indgås i foråret 2022.

Grønland er knyttet til EU gennem den særlige associeringsordning for oversøiske lande og territorier (OLT). EU-landene vedtog den 5. oktober 2021 rådsafgørelsen for EU's oversøiske lande og territorier inkl. Grønland, der bl.a. afsætter 225 mio. euro til Grønland i EU-budgetperioden 2021-2027. Rådsafgørelsen er resultatet af mere end tre års forhandlinger i EU, hvor Grønland og Danmark i tæt samarbejde har arbejdet for at opnå det bedst mulige resultat. Størstedelen af de tildelte budgetstøttemidler (90 pct.) afsættes til selvstyrets initiativer på uddannelsesområdet, mens de resterende midler (10 pct.) som noget nyt afsættes til selvstyrets initiativer inden for området grøn vækst.

Herudover har EU-kommissionen og EU's fælles udenrigstjeneste i en meddelelse om EU's Arktis-politik fra oktober 2021 oplyst, at man efter anmodning fra Naalakkersuisut og regeringen påtænker at åbne et EU-kontor i Nuuk. Konto- ret skal understøtte det aktuelle samarbejde og identificere nye samarbejdsmuligheder.

Endelig har Grønland og EU en særskilt fiskeripartnerskabsaftale om bæredygtigt fiskeri med tilhørende protokol, der tilsammen regulerer EU's fiskeri i grønlandsk farvand samt EU's betaling herfor. Den nuværende aftale for perioden 2021-2026 og protokol for perioden 2021-2024 blev indgået i januar 2021, og det ventes, at EU-betalingen til Grønland for fiskerirettigheder og budgetstøtte til fiskerisektoren samlet set vil udgøre 99 mio. euro over de næste seks år. Dertil kommer licensbetaling til Grønland fra rederier i EU.

International samhandel

Færøerne arbejder på at indgå handelsaftaler med en række tredjelande og indgik i 2019 en handelsaftale med Storbritannien, der sikrer samhandel efter Brexit-overgangsperiodens udløb. Aftalen bygger på Færøernes handelsaftale med EU. Grønland har indledt forhandlinger med UK om en fremtidig handelsaftale. Fra grønlandsk side håber man på en hurtig afslutning af forhandlingerne, inden de nuværende toldfrie kvoter for en række vigtige eksportprodukter, herunder rejer, er opbrugt. Regeringen er efter anmodning klar til at bistå Grønland i forhandlingerne.

Arbejdsgruppen om et eventuelt færøsk medlemskab i eget navn af WTO har afsluttet sit arbejde. Regeringen har konkluderet, at et sådant medlemskab ikke er muligt inden for de rammer, som grundloven og fuldmagtsloven fastlægger. Det overvejes i øjeblikket, om det på anden vis vil være muligt at styrke Færøernes retsstilling i WTO.

Samarbejdet på det sikkerheds- og forsvarspolitiske område

Forsvarets Efterretningstjeneste vurderede i sin risikovurdering Udsyn fra 2021, at det anspændte forhold mellem USA, Kina og Rusland vil definere udviklingen i Arktis. Rusland har i en årrække opbygget militære kapaciteter i Arktis, som er defensivt motiverede, men udgør en trussel mod vestlige interesser.

Den sikkerhedspolitiske situation i Arktis og Nordatlanten er foreløbigt uændret efter Ruslands invasion af Ukraine. Det er endnu for tidligt at vurdere de langsigtede konsekvenser for den sikkerhedspolitiske udvikling i Arktis og Nordatlanten. Både Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut har meddelt, at de tilslutter sig EU's sanktioner over for Rusland, der er koordineret med en række øvrige vestlige lande. Ligesom det er tilfældet i en lang række andre internationale organisationer, har den russiske invasion af Ukraine også haft conse-

kvenser for samarbejdet i Arktisk Råd, hvor Rusland har formandskabet indtil maj 2023. Den 3. marts 2022 meddelte de syv ligesindede arktiske stater, herunder Kongeriget Danmark, at samarbejdet med Rusland i Arktisk Råd sættes midlertidigt i bero. Der er tæt koordination mellem Færøerne, Grønland og Danmark mht. den videre dialog med de øvrige ligesindede arktiske stater om, hvordan arbejdet i Arktisk Råd kan fortsættes under de givne omstændigheder, således at Rådets beståen og funktionsdygtighed også sikres på længere sigt.

PET vurderer i Vurdering af Spionagetruslen mod Danmark fra januar 2022, at der er en trussel fra både kinesisk og russisk efterretningsevne, særligt i form af påvirkningsvirksomhed og spionage, der bl.a. kan udføres via cyberangreb mod visse danske, færøske og grønlandske myndigheder, beslutningstagere, virksomheder og forskningsinstitutioner.

Udviklingen i Arktis stiller krav til informationsudveksling, koordination og dialog om udenrigs-, sikkerheds-, og forsvarspolitiske spørgsmål med særlig relevans for Færøerne og Grønland. Det øgede samarbejde på tværs af rigsfællesskabet, herunder i det nyetablerede kontaktudvalg, jf. ovenfor, styrker muligheden herfor.

Den øgede militære tilstedeværelse øger risikoen for utilsigtede sammenstød og eskalation. Udenrigsministeriet har derfor taget initiativ til samarbejde om at identificere og implementere regionale tiltag, der kan reducere risikoen og bidrage til at fastholde rigsfællesskabets målsætning om lavspænding i Arktis.

Forsvaret varetager myndighedsopgaver på Færøerne og i Grønland, bl.a. i form af farvandsovervågning og suverænitetsbevarelse. Forsvaret bidrager også til at løse en række øvrige opgaver som følge af sin tilstedeværelse, fx fiskeriinspektion, støtte til politiet samt eftersøgnings- og redningstjeneste. I Grønland varetages også søopmåling og opgaver på havmiljøområdet.

Forsvaret støttede grønlandske myndigheder med at bekæmpe den omfattende havmiljøforurening i forbindelse med et fiskeskibsforlis i Diskobugten i marts 2021, herunder med overvågning og juridisk rådgivning.

Der blev med Arktis-aftalen fra 2016 afsat 120 mio. kr. årligt til at styrke Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis. Med forsvarsforliget 2018-2023 blev aftalen videreført, og der blev afsat yderligere 239 mio. kr. til en række initiativer.

I februar 2021 blev der indgået aftale om en Arktis-kapacitetspakke, som skal udmønte 1,5 mia. kr. fra tillægsaftale til forsvarsforliget 2018-2023. Med aftalen styrkes Forsvaret i Arktis og Nordatlanten med højteknologiske kapaciteter til overvågning og mere tilstedeværelse, der skal give militær, men også civil nytte for Færøerne og Grønland i forbindelse med redningsoperationer, beredskabsopgaver, miljøovervågning, fiskerikontrol, klimaovervågning og forskning mv. Forsvarsministeriet er i dialog med Færøerne og Grønland om initiativerne i pakken.

Cyberområdet

Regeringen og Naalakkersuisut indgik den 7. august 2020 en hensigtserklæring om at styrke samarbejdet om cyber- og informationssikkerhed, og lov om Center for Cybersikkerhed blev sat i kraft for Grønland i november 2020. CFCS har efterfølgende indledt et konkret samarbejde med grønlandske myndigheder om cybersikkerhed.

Det har været drøftet med de færøske myndigheder at sætte CFCS-loven i kraft for Færøerne. Det har dog ikke resultere-

ret i en konkret aftale, og CFCS yder på frivillig basis rådgivning til Færøerne. Forsvarsministeriet og CFCS er løbende i kontakt med de færøske og grønlandske myndigheder, herunder mhp. at drøfte cybertruslen og styrke samarbejdet.

Styrket leverandørsikkerhed i den kritiske teleinfrastruktur
Virksomheder, der leverer kritisk teleudstyr, eller står for driften af kritisk teleinfrastruktur, kan udgøre en selvstændig trussel, da adgangen til kritisk teleinfrastruktur giver mulighed for at udføre sabotage eller spionage. Regeringen fremsatte derfor forslag til lov om leverandørsikkerhed i den kritiske teleinfrastruktur den 10. marts 2021. Loven trådte i kraft den 1. juli 2021. Loven har til formål at sikre, at danske telemyndigheder kan forhindre en teleudbyder i at indgå en leverandøraftale, hvis aftalen vurderes at udgøre en trussel mod statens sikkerhed. Lovgivningen er baseret på objektive kriterier og retter sig ikke mod specifikke lande eller specifikke leverandører. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men regeringen, Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut drøfter, hvordan der kan udformes en lovgivningsmodel for Færøerne og Grønland med respekt for kompetencefordelingen i rigsfællesskabet.

Investeringscreening

Lov om screening af visse udenlandske direkte investeringer mv. trådte i kraft den 1. juli 2021. Efter loven screenes visse udenlandske direkte investeringer og særlige økonomiske aftaler, der er gennemført efter den 1. september 2021, for deres potentielle trussel mod den nationale sikkerhed eller offentlige orden i Danmark. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven bygger bl.a. på en rapport fra oktober 2020 fra en tværministeriel arbejdsgruppe vedrørende nationale sikkerhedsinteresser ved visse investeringer mv. Færøerne og Grønland har deltaget som observatører i arbejdsgruppen. Der er en tilsvarende problemstilling om udformning af en lovgivningsmodel for Færøerne og Grønland med respekt for kompetencefordelingen i rigsfællesskabet, som beskrevet i afsnit om styrket leverandørsikkerhed i den kritiske infrastruktur, *jf. ovenfor*.

3.3 Den udenrigspolitiske fuldmagtsordning

Der henvises til Redegørelse om rigsfællesskabet 2017 R 11 (7/4 2017) for en kort orientering om den udenrigspolitiske fuldmagtsordning, der gør det muligt for Færøerne og Grønland at forhandle og indgå folkeretlige aftaler på rigets vegne. Færøerne og Grønland kan have krydsende interesser – især i forhandlinger i visse fiskeriorganisationer – og ønsker ændringer i fuldmagtsordningen. Der er indledt dialog mellem regeringen, Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut om initiativer til at imødegå disse interesse modsætninger.

3.4 Styrket forskning i klima, miljø, energi og havet

Regeringen og partierne bag Forskningsreserven ønsker at styrke forskningen i klimaforandringer, og hvordan disse vil påvirke Danmark, Færøerne og Grønland.

Der er i 2022 afsat 40 mio. kr. til aktiviteter under Nationalt Center for Klimaforskning (NCKF) ved DMI, som bl.a. skal fokusere på ekstremt vejr i Arktis, klimaforandringer og monitorering af Indlandsisen i Grønland, herunder systematisk indsamling af lange tidsserier af klimaobservationer. NCKF vil herudover styrke datagrundlaget for klimatilpasning i Grønland.

I aftale om forskningsreserven for 2022 er der afsat i alt 17,0 mio. kr. til at styrke Danmarks engagement i Arktis.

Midlerne er bl.a. målrettet den arktiske forsknings internationale synlighed og gennemslagskraft samt den nationale koordinering af den arktiske forskningslogistik. Derudover udmønter Uddannelses- og Forskningsministeriet midler til de arktiske forskningsstationer i Grønland, samarbejdet inden for Arktisk Universitet (UARctic) og kapacitetsopbygning i relation til arktisk forskning, herunder i Grønland.

3.5 Styrket kendskab til rigsfællesskabet på kultur- og undervisningsområdet

Der er på finanslovene afsat i alt 121 mio. kr. i perioden 2019-2025 til initiativer målrettet Grønland og Færøerne inden for kultur – og uddannelsesområdet, bl.a. mhp. at styrke kendskabet til rigsfællesskabet, herunder for unge. Det drejer sig bl.a. om initiativer, der kan øge viden om Færøerne og Grønland, fx produktion af dokumentarfilm, tilskud til unges studierejser og højskoleophold, samt initiativer som kan styrke kendskabet til grønlandsk og færøsk kultur og sprog. Et flertal blandt Folketingets partier har besluttet at tilføje et kanonpunkt om Færøerne og Grønland i rigsfællesskabet til den obligatoriske historiekanon i folkeskolen. Der var i 2021 nedsat et kanonudvalg, som har udarbejdet anbefalinger til et kanonpunkt, som skal indgå i historiekanon. Det forventes, at kanonpunktet tilføjes historiekanon med virkning fra skoleåret 2022/2023.

3.6 Finansiering til erhvervsudvikling på Færøerne og i Grønland

Vækstfonden kan yde medfinansiering til virksomheder med hjemsted på Færøerne og i Grønland, både i form af egenkapitalinvesteringer, lån og vækstgarantier. Som led i en aftale mellem regeringen og Naalakkersuisut fik Vækstfonden og Greenland Venture i 2019 tilført 200 mio. kr. til investeringer og lån og 20 mio. kr. til modning af projekter mhp. udvikling af Grønlands erhvervsliv. I 2020 indtrådte den grønlandske pensionskasse SISA ligeledes i samarbejdet og øgede kapitalen med 100 mio. kr. Der er pr. 31. december 2021 foretaget investeringer og finansiering på i alt 112 mio. kr., bl.a. inden for minedrift og transport- og logistikvirksomhed.

EKF Danmarks Eksportkredit kan yde finansiering til virksomheder med hjemsted på Færøerne og i Grønland i form af garantier, kautioner og lån. EKF har pr. 22. januar 2022 igangværende forretninger med ti færøske eksportører, én grønlandsk eksportør og én dansk eksportør, hvor kunden er en færøsk virksomhed med et samlet engagement på 544 mio. kr.

3.7 Erhvervsrettet reguleringsinitiativ

OECD Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes har planlagt et peer review af Grønland i 2022. Det består af at evaluere tilgængeligheden og udvekslingen af oplysninger på globalt plan for at forhindre skatteunddragelse. Lovgivning vedr. registrering af reelle ejere af virksomheder er i den forbindelse særlig vigtig. Selvstyret har i samarbejde med Erhvervsstyrelsen og Justitsministeriet bidraget til de nødvendige regelændringer, og selskabsloven, erhvervsfondsloven, erhvervsvirksomhedsloven, lov om finansiel virksomhed og hvidvaskloven er blevet opdateret.

Den opdaterede lovgivning, som trådte i kraft den 5. januar 2022, indebærer bl.a., at det bliver muligt for grønlandske virksomheder at registrere reelle ejere. Den opdaterede lovgivning indebærer desuden, at det i it-løsningen bliver obligatorisk at registrere reelle ejere, når virksomheder etableres. Derudover vil det – ligesom i Danmark – ikke længere være

muligt at stifte grønlandske iværksætterselskaber. Reglerne er nu de samme som i EU vedr. aktionærrettigheder, og det er forventningen, at virksomheder i Grønland herved får lettere adgang til kapital og likviditet.

3.8 Grænsehindringer inden for rigsfællesskabet

Regeringen samarbejder med de færøske og grønlandske myndigheder om løbende at identificere og løse grænsehindringer inden for rigsfællesskabet samt nordiske grænsehin-

dringer, der berører rigsfællesskabet. Folketinget holdes løbende orienteret om arbejdet.

Hermed slutter redegørelsen.
